

Internetconsultatie Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering

In dit document geeft het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK) reactie op de internetconsultatie van de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering. NAJK is de belangenvereniging voor jonge boeren en tuinders. De vereniging telt een zo'n 8000 leden; de ondernemers van de toekomst.

Onze vereniging is een vereniging voor, door en met jonge boeren en tuinders. Aan de ene kant staan we midden in de praktijk en aan de andere kant strijden wij voor de belangen van jonge boeren en tuinders. Wij zijn voorstander van voortvarend handelen, echter is het reactietermijn van 4 werkdagen wel erg kort om een goede en complete inhoudelijke reactie te verwachten. Zeker gezien wij ons bestuurswerk vrijwillig doen.

Metten is weten

Het streefdoel van 50% reductie van depositie op stikstofgevoelige natuur in 2030 is erg ambitieus. Deposities worden namelijk berekend uit stikstofemissies en niet als zodanig gemeten. NAJK pleit er dan ook voor om de komende jaren uitgebreid onafhankelijk onderzoek te doen naar depositie in relatie tot emitters in de omgeving. Op basis van dit onderzoek kunnen (wellicht) betere keuzes worden gemaakt in maatregelen om het streefdoel te bereiken. Dit onderzoekstraject moet gekoppeld worden aan de jaarlijkse monitoringscyclus en deze vormt tevens de basis voor nieuwe onderzoeksvragen en -inzichten.

Streefwaarde onwenselijk en onhaalbaar

Het is volgens NAJK maar zeer de vraag of uit de Vogel- en Habitatrichtlijn volgt dat er een harde streefwaarde opgenomen moet worden in de wetgeving om een gunstige instandhouding te bereiken in natuurgebieden. Dit laatste zou juist het doel moeten zijn en niet een hard 'cijfer' waar mogelijk later door bijvoorbeeld onvoorziene omstandigheden niet meer van afgeweken kan worden. Ook kunnen mogelijk nieuwe inzichten in de veroorzakers van depositie een ander licht werpen op de te realiseren doelstelling. Door deze streefwaarde vast te leggen kan deze mogelijke ongewenste belemmeringen oproepen. Het is volgens ons maar zeer de vraag of het op een later moment, met nieuwe inzichten, nog mogelijk is om de streefwaarde aan te passen.

Ook valt of staat beleid met draagvlak. Eens strenge norm die van bovenaf wordt opgelegd, legt een extra bom onder eventueel draagvlak in de provinciale gebiedsgerichte aanpakken bij de landbouw. Immers, de landbouw kreeg al de zwarte piet toegeschoven door het kabinet in de kamerbrief van 24 april 2020. Deze brief stelde dat de landbouw de komende jaren voor 90 % aan stikstofdepositie moet gaan reduceren. Hier komt nu een streefwaarde van 50 % overheen en dat geeft een extra knauw aan de bereidheid van de landbouw om vol energie en passie te participeren aan de gebiedsgerichte aanpak.

Onmogelijke KDW's

Onderzoekers hebben aangegeven dat de kritische depositie waarden (KDW) van Natura 2000 (N2000) gebieden dusdanig streng zijn vastgesteld dat het vrijwel onmogelijk is deze te behalen. NAJK pleit dan ook voor een grondige herijking van soorten en bijbehorende KDW's in de N2000 gebieden.

Geen uitbreiding N2000-gebieden

NAJK vindt dat eerst alle KDW's (bij voorkeur aangepast) moeten worden behaald alvorens gekeken wordt naar uitbreiding van N2000 gebieden, zowel in aantal als in omvang. Deze kanttekening dient opgenomen te worden in de wettekst.

Geen uitwisseling NH3 en NOx

NAJK pleit ervoor dat er op toegezien wordt dat de depositie van zowel NH3 als NOx daalt. Een daling van depositie door NH3 mag niet leiden tot een toename van depositie van NOx, doordat NH3 stikstof vervangen wordt door NOx stikstof. Een gedegen registratiesysteem van zowel NH3 als van NOx is hierbij van belang.

Registratiesysteem

Dit gedegen registratiesysteem levert bovendien een bijdrage aan de monitoring van verplaatsing van stikstofemissies tussen verschillende bedrijven. NAJK beveelt hierbij het systeem aan dat is aangedragen door de werkgroep stikstofregistratiesysteem van het LandbouwCollectief.

Voorkom ongelijk speelveld

De wet stikstofreductie en natuurbehoud is erop gericht dat in 2030 op 50% van de hectares in N2000 gebieden de KDW worden gehaald. Anderzijds betekent dit dat het kabinet het acceptabel vindt dat op de overige hectares de normen worden overschreden. Dit zou niet toe moeten leiden dat lokale en regionale overheden aanvullende maatregelen (kunnen) opleggen om ook voor deze overige hectares de normen te behalen. Dit zou tot een ongelijk speelveld leiden tussen (agrarische) ondernemers in verschillende delen van Nederland.

Houd platteland leefbaar

Maatregelen die genomen worden ter bescherming van N2000 gebieden mogen er niet toe leiden dat leefbaarheid op het platteland in de buurt van deze gebieden teveel schade ondervindt, door bijvoorbeeld wegtrekkende bedrijvigheid en (sociale)voorzieningen.

Behoud ontwikkelingsruimte

Individuele (agrarische) ondernemers in de buurt van N2000 gebieden moeten ontwikkelingsperspectief behouden om investeringsruimte te behouden om ook mogelijkheden te houden om bijvoorbeeld te voldoen aan de klimaat- en/of kringloopdoelstellingen.

Bedrijfsovernames niet de dupe laten worden

Bedrijfsoverdrachten van (agrarische) bedrijven mogen niet worden bemoeilijkt door regelgeving rondom stikstofreductie en/of natuurverbetering.

Naar rato bijdragen

In de Kamerbrief van 24 april 2020 heeft het Kabinet het maatregelenpakket gepresenteerd om de beoogde streefwaarde te halen. NAIK benadrukt dat hoewel de landbouw voor ruim 40 % verantwoordelijk wordt geacht voor de stikstofdeposities op N2000 gebieden het programma er op neer komt dat reductiemaatregelen in de komende jaren voor 90 % door de landbouw geleverd moeten worden. Dit is onevenwichtig. Iedere sector moet naar rato bijdragen aan reductie. Hoewel de consultatie niet de inhoud van de maatregelen betreft, ziet NAIK evenwel reden enkele algemene opmerkingen bij de maatregelen in de Kamerbrief te maken.

Investeer in innovatie en bronaanpak

NAJK pleit ervoor om een gro(o)t(er) deel van de beschikbare middelen in te zetten voor innovatie en bronaanpak (geen opkoop). Door hierop meer de nadruk te leggen investeert men meer in de toekomst van bedrijven en daarmee heeft de investering vanuit de overheid ook een langer effect. Bijkomend nevenvoordeel is dat dit de leefbaarheid in plattelandsgebieden te goede komt.

Vergund is vergund

NAJK is van mening dat vergund ook echt vergund moet blijven. Deze stikstofregeling biedt hiervoor totaal geen ruimte. Die bedrijven die wel hun NB-vergunningen op orde hebben, maar nog geen uitvoering aan het plan hebben gegeven, kunnen nu geen kant op. In de afgelopen vier jaar van de PAS zijn er velerlei regels veranderd die voor veel ondernemers hebben geleid tot uitstel van investeringen. Doordat deze investeringen niet zijn voltooid, zijn deze ondernemers hun niet voltooide vergunningsruimte kwijt geraakt. Dit vindt NAIK een kwalijke zaak. NAIK had dan het dan ook niet meer dan billijk en redelijk gevonden dat het kabinet hiervoor een oplossing zou bieden in hun stikstofaanpak. Dat is niet het geval en dat vindt NAIK een gemiste kans.

Legale activiteiten, legaal houden

NAJK vindt dat het de inwerkingtreding van nieuwe wetgeving er niet toe mag leiden dat reeds toegestane activiteiten of activiteiten die reeds plaatsvinden en voorheen niet vergunningplichtig waren geen doorgang meer kunnen vinden, zoals:

- Beweiden
- Bemesten
- diegene die onder PAS waren gelegaliseerd

Een nieuw programma moet dusdanig worden ontworpen dat de bovenstaande activiteiten op geen enkele wijze illegaal kunnen worden verklaard.

Knelgevallen

Nederland kent een grote groep kneelgevallen die te goeder trouw de volgende zaken hebben geregeld:

- een bouwvergunning
- een milieuvergunning
- een realisatie van de vergunde activiteit.

Echter is er nooit door de ondernemer een NB-vergunning aangevraagd, omdat in de tijd van realisatie dit niet nodig werd geacht door gemeentelijke overheden ofwel provinciale overheden. De depositie van deze gerealiseerde bedrijven en/of projecten is tot op de dag van vandaag meegeteld in de berekening van de belasting van habitattypes in Natura2000 gebieden, maar zijn in het licht van de huidige Wet Natuurbescherming in een illegale activiteit veranderd. Dit is een doorn in het oog van NAJK. Daarbij zijn deze kneelgevallen niet alleen aanwezig in de landbouw, maar ook veelvuldig in het MKB en de industrie. Ook voor deze groep bedrijven biedt deze programmatische stikstof aanpak ook geen soelaas. NAJK vindt dit een gemiste kans. Juist de invoer van een nieuw programma maakt dat er nieuwe referentiemomenten worden ingesteld. Wanneer we kijken naar de bronmaatregelen, dan gebeurt dit ook. Waarom wordt er niet gekozen voor een nieuw referentiemoment voor bedrijven die zowel beschikten over een bouw- als milieuvergunning en de vergunde activiteit hebben gerealiseerd. Het ontwerpen van een nieuw stikstofprogramma biedt hier volop ruimte voor.

Melden voorgenomen aankoop

Bij extern salderen moet de initiatiefnemer zich vooraf melden bij de provincie over de voorgenomen aankoop. De provincie zelf kan ook de initiatiefnemer zijn. De provincie moet in dat geval over haar eigen voornemen besluiten. Dit is niet wenselijk.

Geef ruimte voor diversiteit bedrijven

Nederland kent vele verschillende soorten en maten agrarische bedrijven. Gangbaar, biologisch, klein, groot, met neventak en zonder neventak. Iedere locatie, ondernemer en markt is weer anders. Deze diversiteit moeten we koesteren. De maatregelen moeten recht doen aan deze diversiteit.

Met vriendelijke groet,

Namens het dagelijks bestuur van NAJK,
Andre Arfman
Voorzitter